

Rekomendacijos kaip įsivertinti profesinę riziką ir kokius veiksmus atlikti, kad darbuotojai galėtų saugiai grįžti į darbo vietas po padangų gaisro ekstremalios situacijos Alytuje

Dėl gaisro sukeltos ekstremalios situacijos Alytuje į aplinkos orą išsiskyrė pavojingos cheminės medžiagos, kurios gali sukelti žalą žmogaus organizmui. Pakenkimas gali būti cheminio veiksnio ir žmogaus kūno (odos, kvėpavimo takų sistemos, virškinamojo trakto) kontakto vietoje, tokiu atveju tai vadinama vietiniu poveikiu, arba jis gali pasireikšti po absorbavimo ir pasiskirstymo žmogaus organizme. Vietinio poveikio pavyzdys gali būti kvėpavimo takų sudirginimas, įkvėpus skirtingų cheminių medžiagų bei degimo metu išsiskyrusių medžiagų. Degant padangoms išsiskiria virš 80 skirtingų cheminių medžiagų (lakios medžiagos ir dulkės), iš jų 16 sunkiųjų metalų. Kenksmingiausi yra benzenas, benzpirenas, arsenas, švinas.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo 25 straipsnio 2 dalimi, darbdavys organizuoja profesinės rizikos vertinimą ir tuo pagrindu įvertina (nustato) faktinę darbuotojų saugos ir sveikatos būklę įmonėje ir atskirose jos vietose. Akivaizdu, kad esant tokio lygio ekstremaliai situacijai, įmonių, esančių gaisro paveiktoje zonoje, darbuotojų saugos ir sveikatos būklė neatitiko darbuotojų saugą ir sveikatą norminių teisės aktų reikalavimų, nes profesinė rizika tapo nepriimtina dėl gaisro metu po aplinkos orą pasklidusių pavojingų cheminių medžiagų, dėl ko buvo sustabdyti visi darbai ir evakuoti darbuotojai.

Įmonėms, norinčioms atnaujinti savo veiklą minėtoje teritorijoje, privalu atlikti profesinės rizikos vertinimą iš naujo ir įsitikinti, kad rizika šių įmonių darbo vietose yra toleruotina bei nustatyti esamos rizikos dydį siekiant kiek įmanoma tiksliau parinkti būtinas bei tinkamas prevencines priemones, įskaitant kolektyvines saugos priemones bei asmenines apsaugos priemones, kitaip tariant, būtina sumažinti riziką iki priimtino lygio.

Profesinės rizikos vertinimo metu esami/galimi rizikos veiksniai yra kiekybiškai tiriami (matuojami rizikos veiksnių dydžiai) ir kokybiškai įvertinami. Darbdaviams būtina išsiaiškinti, ar esanti darbo vietų vėdinimo sistema užtikrina Darboviečių įrengimo bendrųjų nuostatų, patvirtintų Socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gegužės 5 d. įsakymu Nr. 85/233, 11.1 punkto reikalavimų vykdymą – „uždarose patalpose darbovietėse turi būti pakankamai grynas oras, atitinkanti parametrus, nustatytus Lietuvos higienos normoje HN 23:2011 „Cheminių medžiagų profesinio poveikio ribiniai dydžiai. Matavimo ir poveikio vertinimo bendrieji reikalavimai“. Būtina vykdyti šiuos žemiau išvardintus veiksmus.

Pirma, gali tekti surinkti nuolaužas, apdegusius daiktus ir kitas degimo metu susidariusias šiukšles, kurios yra darbo vietose, įmonės teritorijoje, judėjimo keliuose ir t.t. bei valyti įmonės teritoriją, kad kuo mažiau papildomų naujų teršalų patektų į darbo patalpas (sugrėbti lapus, pašalinti nereikalingus daiktus (galima druskuotu vandeniu laistyti įmonės teritoriją). Visus įmonės teritorijoje (lauke) esančius daiktus, su kuriais bus kontaktuojama (lauko baldus, automobilius ir pan.) būtina gerai nuplauti su vandeniu. Darbuotojus, valančius teritoriją reikia aprūpinti tinkamais apsauginiais drabužiais, pirštinėmis, kvėpavimo apsaugos priemonėmis.

Antra, šalia gaisro vietos esančių įmonių darbdaviai turi įsitikinti, kad į darbo patalpas iš išorinės aplinkos nebepatenka kenksmingos medžiagos ir/ar dulkės. Jeigu yra nustatoma, kad tarša vis dar sklinda iš išorės, patalpas reikėtų kiek įmanoma geriau izoliuoti (užsandarinti), išjungti priverstiniam vėdinimui naudojamo oro paėmimo iš lauko sistemas. Nesant oro užterštumo išorėje, patalpas reikia pradėti natūraliai vėdinti per langus, duris. Taip pat būtina atlikti patalpos priverstinių (mechaninių)

ventiliacinių sistemų (angų, šachtų ir t.t.) apžiūrą, pašalinti visus dalykus, kurie gali trukdyti laisvai cirkuliuoti orui, išvalyti ventiliacines angas ir sistemas, patikrinti ventiliacinių sistemų efektyvumą. Paminėtina, kad darbdaviui gali tekti atlikti ventiliacinės sistemos projektinių sprendinių pakeitimus ir užtikrinti reikiamą ventiliacinės sistemos subalansavimą.

Trečia, degant padangoms susidarė cheminiai junginiai, ir, nors lakios medžiagos išsivėdina labai greitai, ant sienų, grindų, dirvos ir kitų paviršių būna didžiausia nusėdusių dulkių (teršalų) koncentracija, kuri gali būti pašalinama tik valant drėgnu būdu (plaunant). Taigi, darbdavys turėtų organizuoti darbo patalpų, teritorijos, buitinių patalpų valymą nuo degimo metu išsiskyrusių kenksmingų medžiagų (teršalų). Drėgnu būdu turėtų būti valomos tiek patalpų sienos, lubos, langai, grindys, laiptai, buitinės patalpos, tiek visos kitos vietos. Esant didelei dulkių (teršalų) koncentracijai, valymą gali tekti pakartoti. Primename, kad valant patalpas yra privaloma naudoti asmenines apsaugos priemones, t. y. apsauginius darbo rūbus, lengvai nuvalomus (nuplaunamus) batus, apsaugines (nepralaidžias skysčiams) pirštines, respiratorius su ne mažesniais kaip A1 ir P1 filtrais (geriau A2 ir P2 filtrais).

Ketvirta, atlikus anksčiau išvardintus veiksmus, neturėtų būti jaučiamas stiprus degėsio-dūmų kvapas, kadangi kvapas parodo, kad ore vis dar esama cheminių medžiagų. Jeigu degėsio kvapas bus jaučiamas, tuomet gali tekti pakartotinai atlikti patalpų ir ventiliacinių sistemų valymą drėgnuoju būdu.

Penkta, įmonės vadovai turi vadovautis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro atliktais laboratorinių tyrimų dėl kietųjų dalelių bei lakiųjų medžiagų oro taršos koncentracijos šioje teritorijoje rezultatais, kurių pagrindu yra sprendžiama ar aplinka yra pavojinga, ar nepavojinga visuomenei.

Valstybinė darbo inspekcija rekomenduoja darbdaviams atkreipti dėmesį į galimus darbuotojų skundus dėl pablogėjusios darbuotojų sveikatos dėl patirto neigiamo poveikio gaisro metu. Jeigu yra gaunami tokie darbuotojų nusiskundimai, būtina siųsti darbuotojus neeiliniam sveikatos patikrinimui ir įsitikinti, kad darbuotojų sveikatos būklė leidžia jiems dirbti konkrečius darbus. Ypač šiuo atžvilgiu svarbu atkreipti dėmesį į jautrias darbuotojų grupes – nėščias, krūtimi maitinančias moteris, asmenis iki 18 metų, neįgalius, vyresnio amžiaus darbuotojus, taip pat darbuotojus, turinčius lėtinių ligų.

Darbuotojams, dirbantiems nuotoliniu būdu namuose, siūloma naudotis Nacionalinio visuomenės sveikatos centro prie Sveikatos apsaugos ministerijos pateiktomis rekomendacijomis, kaip valyti padangų gaisro dūmų paveiktas patalpas (<http://nvsc.lrv.lt/lt/naujienos/rekomendacijos-kaip-valyti-padangu-gaisro-dumu-paveiktas-patalpas>), ir Alytaus savivaldybės tinklapyje pateikiama informacija apie gaisro padarinius (<https://pagd.maps.arcgis.com/apps/MapSeries/index.html?appid=b8532b8a71884f9ea59ca2a3adf64d39>).

Platesnę informaciją apie gaisro pasekmes Alytuje galite rasti Alytaus miesto savivaldybės interneto svetainėje adresu <http://www.alytus.lt/>.